

ORGANIZACE A VEDENÍ RADIOELEKTRONICKÉHO BOJE

Nejvýznamnějším programem soudobého militarismu USA a ostatních států NATO, hned po programu hvězdných válek, je program radioelektronického boje. Zatímco první je provázen velkou publicitou a má výrazně politický, zastrahovací charakter, druhý je maximálně utajován jak co do plánů, tak co do výsledků a má charakter vojenskopraktický, odrážející se v konkrétních bojových možnostech jednotlivých zbraňových systémů nebo celého druhu vojska.

V málokteré jiné oblasti vojenství se v současné době projevuje tak úporná snaha předstihnout protivníka jako v radioelektronickém boji. Vývoj elektronické výzbroje probíhá cyklicky, s mimořádnou akcelerací, v neustálé honbě od opatření k protipatření a protiprotipatření. Možnost použít nové prostředky, jakož i způsobů vedení radioelektronického boje s pře-

kvapením vytváří předpoklady pro jednoznačné rozhodnutí boje i operace. Dostatek příkladů poskytly lokální konflikty v době nedávno minulé, kdy REB často již nabýval na charakteru samostatných, dlouhodobě připravovaných operací.

Nejzávažnějším a nejdůležitějším obdobím z hlediska radioelektronického boje jsou první hodiny nebo i minuty zahájení agrese, kdy nepříteli půjde o vytvoření podmínek pro překvapivou činnost, o dezorganizaci a ochromení systému velení vojskům a řízení zbraňových systémů protivníka ještě před zasazením hlavních sil. Organizace a dovedné plnění opatření radioelektronického boje v celém komplexu může zejména v počátečním období války přispět k výrazné změně poměru sil a k získání iniciativy i při odražení agrese nepřítele.

Do zahájení války v podmínkách nedokončeného mobilizačního a operačního rozvinutí vojsk

Do zahájení agrese nepřítele bude hlavní úsilí REB soustředěno na skrytí vojsk, objektů frontu a armád, na organizaci opatření ke ztížení a snížení efektivnosti nepřátelského technického průzkumu a k ochraně vlastních radioelektronických systémů a prostředků. Bude nezbytné výrazně omezit nebo i úplně zakázat činnost větší části radioelektronických prostředků, důsledně realizovat režimová opatření ochrany, kontrolovat dodržování stanovených opatření radioelektronického maskování a provozu prostředků vyzařujících elektromagnetickou energii. S cílem skrytí systémů PVO se musí maximálně omezit, popřípadě i vyloučit, používání v míru ne-

zasazených radiolokačních stanic a využívat k přehledu o vzdušné situaci stálou radiolokační síť PVOS a zařízení, která sama nevyzařují elektromagnetickou energii, tj. radiotechnické průzkumné prostředky anebo opticko-vizuální pozorování. Vedle toho bude nutné zabezpečit ochranu a maskování uskupení vojsk a důležitých objektů frontu i armád před radiolokačním, laserovým, infračerveným a jinými druhy nepřátelského technického průzkumu.

K radiolokačnímu přikrytí a maskování prostorů soustředění vojsk, bojové techniky, os přesunů, mostů, přepravišť přes vodní překážky, ale i letišť, důležitých komunikačních uzlů a dalších objektů lze mi-

mo jiné využít koutové odrážače a speciální elektronická zařízení, jakými jsou i rušiče palubních radiolokačních stanic nepřátelských letounů. K ochraně uskupení vojsk a důležitých objektů frontu a armád před radioelektronickými průzkumnými prostředky nepřítele bude třeba využít také síly a prostředky ženijního a chemického vojska, ochranných vlastností terénu i meteorologických podmínek.

Na zabezpečení vysoké efektivity radioelektronického boje bude mít značný vliv získávání zpráv o nepřátelských radioelektronických systémech a prostředcích velení vojskům a řízení zbraní. V zájmu REB musí štáby organizovat zjišťování a vyhodnocování údajů o systémech AWACS, PLSS, Assault Breaker, Sotas, Argus, o místech velení a řídicích střediscích svazků a útvarů operačně taktických raket, o systému navedení letectva na pozemní i vzdušné cíle, o rozmístění prostředků průzkumu a REB. Na základě vyhodnocení těchto údajů reálně analyzovat možnosti a rozdělit síly a prostředky k jejich umlčování — ničení a rušení.

K dosažení maximální připravenosti k účasti na odrážení agrese nepřítele a vedení obranné operace bude třeba doplnit a rozvinout útvary a jednotky REB s potřebným předstihem. Tím se vytvoří podmínky pro včasné zahájení plnění úkolů, jakými jsou vedení radioelektronického průzkumu v zájmu rušení a ochrana rozvíjejících se vojsk před radiolokačním průzkumem. Část sil a prostředků REB armád bude vyvedena do pásma přikrytí bez-

prostředně za motostřeleckými pluky a podle situace i dříve. V součinnosti s jednotkami radioelektronického průzkumu se bude podílet na plnění průzkumných úkolů ve prospěch rušení, ale i na zjišťování příznaků o přípravách nepřítele k zahájení agrese a údajů o uspořádání jeho operační sestavy. Jednotky rušičů palubních radiolokačních stanic budou chránit přesunující a rozvíjející se vojska, prostory bojového rozmístění raketových brigád a další důležité objekty frontu a armád před radiolokačním průzkumem. Prostředky radioelektronického rušení budou udržovány v pohotovosti. Pouze ve zvláštních případech by v tomto období mohly být využity k rušení přenosu průzkumných informací. Jinak bude třeba zabezpečit utajení jejich dislokace, bojových možností a způsobů bojového použití.

Současné možnosti prostředků technického průzkumu jsou na takové úrovni, že je prakticky nemožné skrýt veškerá opatření vojsk při jejich přechodu z mírového na válečný stav a operační rozvinutí. Proto je třeba uskutečňovat celý komplex organizačních a provozních technických opatření k vedení boje s nepřátelským technickým průzkumem. Kromě opatření ke skrytí soustředěných vojsk, směrů jejich přesunů, hlavního úsilí obrany bude nutné dezinformovat nepřítele a organizovat uvědomování vojsk o průletech průzkumných družic a letounů. Zvláštní význam bude mít dovedné zplánování radioelektronického boje, příprava útvarů a jednotek REB, ale i prostředků ničení na jejich efektivní použití.

Příprava REB v obranné operaci

Příprava radioelektronického boje v obranné operaci zahrnuje:

- ujasnění úkolů radioelektronického boje,
- zhodnocení všeobecné a radioelektronické situace,
- stanovení cílů a úkolů REB v obranné operaci,
- zpracování návrhů na organizaci a vedení REB v obranné operaci,
- zplánování úkolů REB na základě nařízení nadřízeného a rozhodnutí velitele pro obrannou operaci,
- doručení úkolů REB podřízeným a kontrolu jejich plnění,
- organizaci součinnosti s druhy vojsk, velení silám a prostředkům REB, jejich rozvinutí a přípravu k plnění stanovených úkolů v obranné operaci.

Ujasnění úkolů REB spočívá v pochopení nařízení pro radioelektronický boj nadřízeného štábu, v pochopení úkolů REB v obranné operaci, plnění silami a prostředky nadřízeného, úkolů plněných silami a prostředky REB v zájmu sousedů, součinnostních vazeb a časových možností na přípravu REB.

Hodnocení radioelektronické situace představuje studium a analýzu systémů velení, průzkumu a REB nepřítele i vlastních vojsk, vyhodnocení terénu, atmosférických a povětrnostních podmínek pro šíření elektromagnetických vln.

Návrhy na organizaci a vedení REB zpracovává po ujasnění úkolů a zhodnocení radioelektronické situace náčelník REB v součinnosti s veliteli a náčelníky druhů vojsk, kteří současně přijímají opatření

ochrany systémů a prostředků velení a průzkumu vlastních vojsk.

Na základě výsledných návrhů stanoví velitel svazu v **rozhodnutí pro obrannou operaci** komplex opatření k dezorganizaci velení vojskům a řízení zbraní nepřítele. Určí směry hlavního úsilí REB v obranné operaci, uskupení sil a prostředků vyčleněných ke splnění úkolů REB v operaci, kdy a kterým svazům a svazkům nepřítele dezorganizovat velení, základní úkoly boje s nepřátelským technickým průzkumem a úkoly k zabezpečení spolehlivého velení vojskům svazu.

Při stanovení úkolů podřízeným vojskům velitel svazu určuje směry hlavního úsilí REB, úkoly k ničení REP a k radioelektronickému rušení, úkoly výsadek a průzkumných odřadů k obsazení nebo zničení míst velení a radioelektronických objektů nepřítele, úkoly radioelektronické ochrany a boje s nepřátelským technickým průzkumem, údaje pro organizaci součinnosti mezi útvary REB při plnění společných úkolů, signály, způsob a lhůty předkládání hlášení.

Zkušenosti ze cvičení potvrzují, že velitelé ne vždy zahrnují do svého rozhodnutí celý komplex opatření radioelektronického boje, na jejichž plnění se podílejí všechny druhy vojsk. Často se omezí pouze na stanovení úkolů útvarům a jednotkám REB.

Radioelektronický boj v obranné operaci se plánuje na základě rozhodnutí velitele svazu k jednotlivým obdobím a úkolům,

kteří budou vojska plnit k dosažení cíle operace, podle pravidelných směrů útoku nepřítele a variant činnosti vlastních vojsk. Při plánování REB se určuje obsah, posloupnost, lhůty a způsoby plnění úkolů ničení a radioelektronického rušení nepřátelských systémů a prostředků velení, průzkumu a REB. Vyčleňují se síly a prostředky nezbytné ke splnění těchto úkolů a rozdělují po směrech a úkolech. Stanoví se postup plnění opatření boje s nepřátelským technickým průzkumem v souladu se zámyslem operačního maskování a s přihlédnutím k plánovanému ničení a radioelektronickému rušení nepřátelských průzkumných prostředků. Plánují se rovněž opatření radioelektronické ochrany druhů vojsk. Vymezuje se součinnost sil a prostředků vyčleněných ke splnění úkolů REB v obranné operaci, organizuje se velení silám a prostředkům REB a jejich všestranné zabezpečení.

Opatření REB se odráží v plánu obranné operace, v plánu operačního maskování, v plánech bojového použití druhů vojsk, v plánu radioelektronického boje, komplexního palebného ničení a v dalších plánovacích dokumentech pro obrannou operaci.

Plán REB se zpracovává na mapě s textovou částí a jeho obsah je vymezen předpisem Všeob-P-28. Doplnuje se propočty, kalkulacemi s tabulkami za účelem přesného časového sladění úkolů ničení a radioelektronických objektů s rušením.

Vedení REB v obranné operaci

Při **odrážení hromadných úderů taktického letectva** nepřítele bude činnost sil a prostředků REB koordinována s údery raketového vojska, letectva a palbami dělostřelectva s hlavním úsilím na narušení systému řízení a navedení taktického letectva nepřítele, na umičování a snižování účinnosti průzkumných palebných systémů, na ničení a rušení všech radioelektronických prostředků, které zabezpečují průzkum a navedení zbraní.

Raketové vojsko, dělostřelectvo a letectvo frontu bude ničit střediska a stanoviště řízení, navedení letectva a uvědomování PVO nepřítele, jednotlivé prvky průzkumných palebných systémů, prostředky REB a radioelektronického průzkumu.

Úsilí útvarů a jednotek REB bude zaměřeno na dezorganizaci velení taktickému letectvu, na ochranu hlavního uskupení vojsk a nejdůležitějších objektů frontu a armád před radiolokačním průzkumem a mířenými údery nepřátelského taktického letectva.

Se zahájením hromadného úderu letectva nepřítele budou útvary REB frontu a armád rušit rádiové spoje velení a navedení nepřátelského letectva, průzkumu, uvědomování PVO, součinnostní spojení letectva s pozemními vojsky. V součinnosti s protiletadlovými raketovými útvary, stíhacím letectvem, maskovacími jednotkami ženíjního a chemického vojska budou chránit hlavní uskupení vojsk frontu a armád před vzdušným průzkumem a mířeným bombardováním letouny taktického letectva nepřítele. Především budou chránit uskupení raketového vojska, dělostřelectva, letectva a místa velení rušením průzkumných radiolokátorů a dalších palubních radiolokačních stanic k řízení zbraní, rušením radionavigačního systému, rádiových spojů velení a navedení letectva nepřítele a přenosu informací vzdušného průzkumu.

Zvláštní pozornost musí být věnována vedení REB se systémy AWACS a PLSS. V boji proti nim musí být komplexně po-

užity prostředky ničení a radioelektronického rušení.

Při odražení útoku úderných uskupení pozemních vojsk nepřítel bude v rámci komplexního palebného ničení radioelektronický boj veden k:

- ničení a výběrovému rušení s cílem ztížit přesun hlavních sil nepřítel z výchozích prostorů a jejich rozvinutí,
- dezorganizaci velení svazků a útvarů pozemních vojsk nepřítel při vedení boje o přechody přes státní hranici a v pásmu příkrytí,
- narušení řízení úderů svazků a útvarů raketového vojska a paleb dělostřelectva nepřítel.

V tomto období bude úsilí radioelektronického rušení soustředěno především na taktický stupeň. Ničení a rušení radioelektronických objektů systému velení svazků a útvarů pozemních vojsk a řízení zbraňových systémů nepřítel může dezorganizovat a podstatně zdržet rozvíjení hlavních sil nepřítel, snížit účinnost jejich palebné přípravy, zvýšit procento ztrát a tím napomoci k vytvoření podmínek k dokončení rozvinutí vlastních vojsk.

Radioelektronické rušení může předcházet palebnému ničení. Dovedný manévry s vysokou účinností rušení velitelských a součinnostních spojů by mohl přinutit nepřítel k předčasnému rozvinutí hlavních sil, k opožděnému nasazení druhých sledů a záloh apod. Jistě stojí za úvahu, aby ke zvýšení možnosti rušení a k dosažení vyššího efektu byl při vedení obrany vyčleněn i maximální počet spojovacích prostředků — rádiových stanic, vysílačů, ale i dalších radioelektronických zařízení, dočasně uzpůsobených k rušení.

V období palebné protipřípravy a při odražení nepřátelské zteče se spolu s údery a palbami na radioelektronické objekty prvosledových svazků a útvarů nepřítel bude uskutečňovat soustředěné rušení zpravidla současně s přechodem nepřátelských vojsk ke zteči. K tomu bude třeba využít kromě útvarů a jednotek REB všech dostupných prostředků k narušení řízení útočících vojsk. V tomto období budou hlav-

ními radioelektronickými objekty ničení velitelská stanoviště divizí, brigád, raketových a dělostřeleckých oddílů, které vedou palebnou podporu zteče, jednotlivé prvky průzkumných palebných systémů, prostředky radioelektronického průzkumu a REB, ale i prostředky řízení a navedení nepřátelského letectva. Úsilí radioelektronického rušení bude zaměřeno na rádiové sítě a směry velení, součinnosti s taktickým letectvem, průzkumu, řízení úderů a paleb raketových útvarů a dělostřelectva a na další, podle konkrétních podmínek. Nadále budou rušeny palubní radiolokační stanice letounů taktického letectva, VKV leteckého spojení a radionavigačního systému s cílem snížit efektivnost úderů taktického letectva nepřítel na hlavní uskupení bránících se vojsk a důležité objekty frontu a armád. Podle možností bude třeba rušit radioelektronické prvky průzkumných palebných systémů. Jednotky REB, které působí v zabezpečovacím pásmu, zaujmou na rozkaz [signál] nová postavení a podle vývoje situace budou aktivně působit z krátkých zastávek a z chodu.

Pro vytvoření odolné obrany má důležitý význam boj s operačními a taktickými vzdušnými výsadbami. Při jejich ničení bude hlavním úkolem REB, vedle ničení radioelektronických objektů, především rušení rádiových spojů výsadek s hlavními silami.

Na základě vyhodnocení směru hlavního a dalších úderů nepřítel v průběhu bojové činnosti musí být s včasnou realizací opatření k zesílení hlavního pásma obrany na ohrožených směrech uskutečněn manévry silami a prostředky REB ke zvýšení účinnosti rušení na směru hlavního úderu nepřítel. Velký význam bude mít narušení velení druhým sledům a zálohám nepřítel k zabránění jejich včasnému nasazení. Síly a prostředky REB bude nutné soustředit na nejdůležitější směrech, pásmech a úsecích. Úspěšné vedení a splnění cílů obranné operace bude mimo jiné v mnoha směrech záviset na dovedném manévru radioelektronickým rušením.

Vedení protiúderu

Vytvoření podmínek pro vedení protiúderu a přechod do útočné operace vyžaduje nenadálé, hromadné použití sil a prostředků REB, cílevědomě časově sladěné s údery letectva, raketového vojska a pal-

bami dělostřelectva. Jednotky rušičů palubních radiolokačních stanic smíšených pluků REB přeskupují bojové sestavy k zabezpečení prostorového příkrytí druhých sledů a záloh při vyvedení z výchozích pro-

storů, na osách přesunů a při rozvinování na čarách zasazení.

Komplexní palebné ničení je z hlediska REB zaměřeno na místa velení, spojovací uzly, radioelektronické prostředky nepřátelského průzkumu a REB, dělostřelectva, PVO a letectva. Jednotky rušičů rádiového spojení armádních smíšených pluků REB bude třeba s předstihem přesunout k plánovaným čarám zasazení a organizovat získávání údajů v součinnosti s útvary a jednotkami radioelektronického průzkumu v zájmu účinného rušení. Ve prospěch protitúderného uskupení bude uskutečněn manévr útvarů a jednotek REB sousedních armád k zabezpečení co nejučinnějšího dosahu rušení. Hromadného nenadálého použití prostředků radioelektronického rušení lze nejlépe dosáhnout centralizovaným velením.

V průběhu komplexního palebného ničení bude třeba narušit rádiové spojení divizí, brigád, praporů prvního sledu, dělostřeleckých oddílů, vrtulníkových jednotek přímé palebné podpory na směru protitúderu. To předpokládá snížení možnosti systémů velení zničením 30 až 40 % velitelských stanovišť a spojovacích uzlů a

zarušením až 50 % radioelektronických prostředků. Na nejdůležitější spojovací uzly a radioelektronické objekty bude výhodné využít i rušiče jednorázového použití. Rušením pozemních průzkumných radioelektronických prostředků, použitím koutových odražečů i dýmů bude nutné skrýt vojska při rozvinování i při vedení protitúderu. K ochraně živé síly budou využity na nejdůležitějších úsecích rušiče rádiových zapalovačů dělostřeleckých granátů. Úsilí radioelektronického rušení bude třeba vyčlenit na narušení systému řízení a navedení taktického letectva nepřítel, ke snížení efektivnosti jeho úderů na hlavní síly a objekty protitúderného uskupení. Vrtulníková letka REB bude v součinnosti s letouny, které vedou údery s použitím protiradiolokačních raket, umlčovat radiolokátory systému PVO nepřítel, středisek a stanovišť řízení a uvědomování k zabezpečení bojové činnosti frontového letectva.

Dezorganizace nepřátelských systémů velení, průzkumu a REB musí být vedena tak, aby snížila palebné možnosti nepřítel, přispěla k získání iniciativy, úspěšnému vedení protitúderu a přechodu do útočné operace na plánovaných směrech.



Radioelektronický boj, vzhledem k širokému využití elektroniky u všech druhů vojsk bez rozdílu, není jen záležitostí úzce zaměřených specialistů, útvarů a jednotek REB, ale záležitostí všech druhů vojsk. Na jeho organizaci, plánování a řízení se podílejí vševojskoví velitelé a štáby. REB se stal nedílnou součástí operací.

Zkušenosti ze střeleb PLRV v SSSR, ale i ze cvičení potvrzují, že samotné radioelektronické rušení může podstatně ztížit nebo i znemožnit prostředkům PVO vedení bojové činnosti. Proto je nezbytné vypěstovat u velitelů a obsluh radioelektronických prostředků návyky správně reagovat na situaci a dělat úkony jako přeladění na jiný kmitočet, použití ochrany proti rušení a další, které konkrétní technika umožňuje.

Příprava velitelů a štábů z hlediska úspěšného splnění cílů a úkolů radioelektronického boje musí být zaměřena na zvyšování schopností k umlčování nepřátel-

ských systémů velení vojskům a řízení zbraní, ale zároveň i k ochraně spolehlivosti vlastních radioelektronických systémů a prostředků řízení. K výcviku obsluh radioelektronických prostředků je třeba využívat imitátory rušení, kterými bude prospěšné doplnit UVZ zejména svazků a útvarů spojovacího vojska, vojska PVO, RVD, ale i dalších druhů vojsk. Bojovou výzbroj útvarů REB z důvodů zachování její bojeschopnosti, účinnosti, ale i utajení je prospěšné používat při vyvrcholení výcviku v rámci plnění rozhodujících opatření. Útvary a jednotky REB jsou postupně doplňovány moderní výzbrojí. Jejich přípravu je třeba důsledněji zaměřit v souladu s Rozkazem ministra národní obrany na poznávání charakteristických zvláštností provozu radioelektronických prostředků pravděpodobného nepřítel, na mistrné zvládnutí nově zaváděné techniky, aby v případě potřeby byly schopny maximálně ztížit velení vojskům nepřítel, řízení zbraňových systémů a tím napomohly k porážce agresora.